

Ese de trei ori in seputana: Mercuri-a,
Vineri-a si Domineca, cand o cota intréga,
cand numai diumatate, adeca dupa momentul
impregurilor.

Prețul de prenumerătunie:

pentru Austria:	7 fl. a. v.
"diumatate de an	4 n. n.
"patru " "	2 n. n.
"pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	15 fl. v. a.
"diumatate de an	8 n. n.
"patru " "	4 n. n.

Vienna 11/23 august.

In dilele trecute se lati érasi faim'a
despre denumirea ministeriului unguresc.
Dilele trecuta, ministeriul nu se denumi.
Splicarea acestei faime e fortelesne, fra-
tii magiari adeca vreu sê faga lumea ca
cu ori ce pretiu sê se ocupe si de ei, si
cand diaristic'a li mai dà pace, sê pun
insisi de trimit faime in lume, cum se in-
templa si de astadata. Ei vor sê dee nu-
mai insisi modelul reorganisarii venitó-
rie a monarciei, a se atribui tota impor-
tant'a numai Ungariei, dupa ce pre acésta
precum si tote tierile din pregiur
le identica cu nationalitatea magiara. Re-
sultatele ce se nasc din asemenee socote
sunt mari, dar nici de cat intemeiate. —

Impoteritii Austriei si ai Prussiei in
Praga s'au contieles ca trupele prusesci
pana la 15 septembra se retraga de
pre teritorie provinției imperatrici.
Acésta scire imbucuratória adeveresc
cà nu e departe incheierea definitiva a
pacei, prospetele sunt cat se poate de
secure.

Sciri ce sosesc din Monaco Bava-
riei ni descriu contielegerea intre Prus-
sia si Bavaria astfelui, cat in putine dile
se va poté publica tratatul de pace. Prus-
sia mai reduse post'a de anesiune din
teritoriul Bavariei, era Bavaria din par-
tesi va trebui sê mai urce desdaunarile
de resbel cuvenite Prussiei. —

„Journ. d. Deb.“ dice despre cu-
ventul de tron al Prussiei si despre pro-
vocarea la interventiunea lui Domnedieu,
urmatóriile: „Ddieu s'a pronunciat pen-
tru Prussia si a hotarit cumca Hanovera,
Kurhessen, Nassau si Francofurt merita
pedepsa cu atat'a mai exemplara, cu cat
poporatiunea n'are plecare a se face pru-
sesca. Asie dice cuventul de tron. Deci
Bismark si regale Vilelm se tien si acum
de idei'a congresului de Viena. In cuven-
tul de tron e spiretul si chiar stilul pol-
itic al diplomatilor din 1815, cari calculele cele egoistice ale ambitiunei ome-
nesci li dedeau de decisiuni divine.“

„La Fr.“ intregesce cele de sus cu
urmatóriile: „numai libertatea poate da
durabilitate estinderilor prusesci, daca
voint'a popórelor si vor castigao de ba-
sa, si Bismark numai ce ar straplantá
lupt'a din parlamentul de Berolin in
celul Germaniei de medianópte, daca
ar voi sê sustieni in lantru autoritate fa-
ra controla, si in afara fort'ia si abusul
dreptului de cucerire.“

Un corespondinte din Paris al „Ind.
b.“ voiesce a sci, ca regimul frances ni-
zuiesce a se intielege cu Statele unite
despre mesuri ce acestea ar trebui sê ie,
ca sê scape de anarcie, seu cel putien sê
slabesc urmarile ei, care (anarcie) va
incepe, dupa abdicarea imperatului Mas-
similian si pana la organisarea de nou a
trebilor messicane. —

Tot acésta fóia aduce scirea, ca im-
peratul Napoleon ar fi trimis regelui
Victor Emanuel o biletă de mana, ce ar
fi de considerat ca un felu de „exposé“
al politicei, ce Itali'a conform dorintei
Franciei s'o urme, dupa 15 septembra,

pentru ca scutul, ce se crede că deto-
resce scaunului papale, sê se aduca in
consonantia cu retienerea ce contracul
din 15 septembra i impune.

La acestea observa numita fóia ca
ea aici nu vede nemic'a ce nu s'ar uni cu
interesele Italiei si cu sperantile popo-
rului roman. —

Revista diaristica.

Cetim in „Gazet'a Transilvanii“:
„(Trebile in dieces'a Caransebes.) „Albi-
n'a“ publica nisec articuli scrisi cu multa ama-
ratiune sufletesa despre mersul trebilor beser-
cesci si scolastice in nou'adiecesade Caransebes.
„Albin'a“ inse mai anume in un'a din notele
redactiunii accepta lucruri forte mari de la si-
nóde adica vindecarea retelelor si mai anume
inflorirea scólelor. Noi din parte-no inca am
fost un sir lung de ani de aceiasi parere si am
lucrat intins in aceiasi direcțiune, pana ce mai
pre urma am imbatranit si obosit sperand.
Dorim din tot sufletul, ca incat „Albin'a“ ti-
nera si muncitore precum este, se nu ingenunche
persecutata, infranta si amar desamagita precum
am patit'o noi pe acel camp mai spinos decat
tote. „Albin'a“ cunoscce pre bine ce insenma
ultramontanismul apusén; ore inse cunoscce ea
si pe cel resariten? Se'si le imagine pe acestea
aliate strins, seu daca mai vre identice, apoi
se'si resfranga manile si se pornesca lupt'a de
condeiu pept la pept, umer la umer, deca se
simte in vigórea poterilor sale.“

Sunt detori a multiamf venerabilei
mame a diaristicei romane pentru bunetatea
cu care ne impartasiesc experientele sale culese
in decursul mai multor diecenie, intre diferen-
tiele cele mai mari de cercstantie si oménii.

Din parte-ne inse vom spune de ce pri-
vim inca catra sinod si cu caus'a scolară.

Acésta causa fu mai nainte in manile
guvernului, si apoi veni in ale clerului:

Ce facu guvernul cu ea? o scim cu totii.
Resultantele aptivitateli lui nu-i pot face onore
de fel. Sunt locuri unde nu poate fi arestat de sub
sistem'a lui nici atati individi romani cari se
scie cetire, sriere si societa, cate scóle a in-
ficiat. Va sê dica nu se ajunge sic carei scóle
cate nu tieran carturariu.

Dedus'am d'acì ca guvernul numai sen-
gur n'are destula potere pentru acesta causa.
Voint'a buna nu vrem sê-i o denegam, dar
neici ca ni e iertat.

Venira apoii scólele in man'a clerului.
Sótea lor de acum'a no' potem descrie de do-
dere, si dorerea e cu atat mai mare cu cat
clerul e roman. Onore exceptiunilor, dar sunt
putine!

Dupa ce dara vediuram ca nici guver-
nul neoi clerul nu poate da scólelor o stare
buna, ni mai remase sperant'a ca dora in sinod,
in adunarea atator intieliginti, se va poté gasi
calea salutară pentru inflorirea scólelor, incun-
jurand totodata cursele ce ni se pan prin introducerea limbelor straine in scólele nostre a
face din ele institutiuni pentru propagarea
magiarisarii seu a germanisarei, chiar cu spe-
sele nostre.

Find ca natiunalitatea nostra numai in
beserica e secura pana acum'a, ducem invetia-
mentul acolo, lu punem sub autonomia beser-
icei, veghiand prin sinod, alegend acolo bar-
bati capaci pentru a l'amintra, fie bisericani
seu civili, numai sê fie in stare a coresponde
missiunei. Acolo se va decide de organisarea
scólelor, înaintarea invetiatorilor sel. Vom
poté realisa idea salutara, ce d. Baritiu o ro-
sti mai nante cu cativa ani, de a fi invetiamen-
tul numai in limb'a poporului. Pentru comuni-
tatile unde Romanii se tien de amendoue be-
sericele romane, amendoue sinódele se vor poté
intielege ca infintiand numai una scóla, sê o
provéda mai bine. Guvernului romane a ni stă
intrajutoriu prin organele politice, or'a de cate-

chisare nimene e in drept a o luá de'n ma-
nile clerului.

Cu total alta e intrebarea daca unii capi
besericeci vor int'adever sinod. Fiind ierar-
ci'a romana orientala inca noua, suntem detori
a o intempiná cu incredere ca voiesee a face
tote cate sunt bune. Increderea va cautá se
dure pana ce va veni un fapt contrariu, pre-
care cand lu vom avea mana, vom fi in drept
a debacá contra „ultramontanismul resariten.“

Si atunci o vom face acésta chiar si daca nu
ne-am senti in vigórea poterilor nostre,
pentru ca se recere a deschide numai calea
si suntem pre securi ca vor urma multe poteri.

In cat pentru stat, credem ca el n'are inter-
es si nu vre a opri cutare beserica in eser-
ciarea constituutiei sale. Nimene se va poté
sousa ca l'a impeditat statul, responsabilitatea
tota va cadé numai pe umerii respectivilor.

Altmintre cred ca nu me insel afirmand
cumea cam de doi ani se manifesta pretotinde-
ne aptivitate mare, mai mult interes pentru
causele proprie. E detorint'a diaristilor a dă
impuls la acésta, a contribui sê devina tot mai
mare, si apoi vor cautá se ni se deschida tote
câile ce le credem salutarie. Cei ce vor mai
avea vóia a tiené pórta inchisa — véda ei
insisi!

Protocolul XXIII.

In anul 1866 16/28 Juliu a fost tinuta
siedint'a directiunala a asociatiunei natiunale
de Arad pentru cultur'a poporului roman sub
presiedint'a ordinaria a domnului: Sigismundu
Popoviciu, v. director, fiind de fatia domnii
membru a-i directiunei: Dr. Atanasiu Siandoru,
Mironu Romanu, Emanuil Misiciu, Ioanu Po-
poviciu Deseanu, Florianu Varga, Lazaru Jone-
scu, Ioanu Goldisiu, notariu, Dionisu Pas-
cutiu. —

200. A fost precetit si autenticat proto-
colul siedintiei tinuta in 2/14 Juliu 1866.

201. A fost precetit reportul percepto-
ratului despre statul cassei precum urmádia: In
16 Juniu a. c. pana la nrul 568 al protocolu-
lui percepto-ratului s'a arestat a fi fost proventul
total: 3261 fl. 89 cr. v. a. éra de la nr. 569 —
600 al protocolului percepto-ratului a mai in-
curs 197 fl. A incurs dara de la adunarea a
III generala in cõce de tot 3458 fl. 89 cr. v. a.

Erogatiuni sunt pana adi: 3214 fl. 34 cr.
v. a. — Reman in cassa 244 fl. 55 cr. Dintra
acestia nedisponibili in cassa pastratore sunt:
160. — Disponibili reman 84 fl. 55 cr. v. a.

Determinat:

Se ie spre statul cunoscintiei.

202. Notariul directiunei avend termín
despit spre depunerea censurei la 11 August
a. c. cere concediu de 6 septamane. —

Determinat:

Notariul i se acordă concediu cer-
ut de 6. septamane. —

203. Notariul directiunei asociatiunei pe
tempul indepartarei sale a fost rogat pre domnul
Iosif Popoviciu spre suplinirea-i care a
avut bunetate de a-se oferí, si l'a recomandat
directiunei. —

Determinat:

Oftarea directiunei inprivint'i a acés-
ta este ca notariul suplenire de nu
membru al directiunei, barem sê fia
d'intra membri asociatiunei, pentru acea
propunerea nu se primește. —

204. Pe tempul indepartarei notariului,
spre suplinirea-i ingrijindu-se directiunica la
rogat pre domnul Ioanu Goldisiu esactor in-
terimal al asociatiunei. —

Determinat:

D. Ioanu Goldisiu primind insarcina-
rea acésta, i se concrede manuducerea
lucrarilor ce se tién de suer'a activitatei
notariului pe tempul absintiei densului.

Prenumeratiile se fac la toti dd. consili-
dinti a-i nostri, si d'adreptul la Reda
Stadt, Wallischgasse Nr. 8, Mezzanin, unde
sunt a se adresă si corespondintele, ce priv-
Redactiunile, administratiunile seu spedite,
căte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele
anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de in-
teres privat — se respunde cate 7 cr. de linie,
repetirile se fac cu pretiu scadut. Pretul
timbrului cate 30 cr. pentru una data, se
anticipa. Speditur'a: Mariahilf, Windmühl-
gasse Nr. 29, unde se primesc insertiuni,

205. Notariul avend lipsa de spese pentru
calatoria si intratineria sa in locul destinatiu-
nei se roga, ca directiunea sê binevoiesca a i
asemnă diumatate si d'in salariul ce i-ar com-
pete pe lun'a Septembra a. c. —

Determinat:

Conform cererii notariului diume-
tate din salariul ce-i compete pe lun'a
lui Septembre anticipat se asémna la
perceptorat, unde pe langa evitanta cu-
venita va poté redică; — despre acésta
perceptoratul va fi pus in cunoscintia. —

206. A fost citita epistol'a domnului Io-
anu Goldisiu datul 15/27 Juliu 1866, cu care
validece de insarcinarea esactoratului interi-
mal ce-i fu incredintat sub datul 19/31 Maiu
nr. 140 in absint'a esactoratului ordinariu d.
Florianu Varga din cauza ca domn'a sa acum
e acasa si nu e inpedcat de a-si poté duce
diregatoria-si cere a fi absolvit. —

Determinat:

Se primește si e absolvit, cu acea
luare a minte cumca de la diu'a in care
d. esactor ca deputat dietal din diregato-
ria va trebui sê absent, d. Ioanu Gol-
disiu ca esactor interimal este ragat de
nou a functiună ca atare. —

207. A fost representata carticică intitu-
lata „scrierea limbei romane“ edata in Jasi
prin d. Maiorescu si donata bibliotecii asocia-
tiunei prin autorul ensusi. —

Determinat:

Se primește cu multiamita si se
strapune bibliotecariului asociatiunei spre
inregistrare in bibliografi'a (bibliotec'a?
Rev.) asociatiunei. —

208. Se citita epistolele junilor stipendi-
ati din partea asociatiunei, si anume alii
Pavelu Rotariu jurist absolut in Vien'a, Flor-
ianu Hossu, jurist in Oradea-Mare, Gruia
Liuba, gimnasist in Temisiora si Iosif Cincin
in care se roga a li se trimit ratele stipendiale
de pe semestrul al II a anului scolariu
1865/6. —

Determinat:

De óra-ce lucrul acesta, si adeca ce
se tiene de impartirea stipendielor pe
semestrul al II e superat in siedint'a
directiunala tinuta in 2/14 Juliu a. c. nr.
prot. 196. epistolele menite sunt luate
spre statul cunoscintiei. —

209. A fost propus cumca ferul din un'a
ferestă a localitatei prăvute a asociatiunei
cumperat in pretiu de 15 fl. v. a. si asiè dara
in ferest'a chilici ce desierbea de cancelaria si
locul siedintelor directiunali, sê fia reclamat
si adeca pretiu densului in 15 fl. v. a. sê fia
représins de la proprietariul casei ce este: Cas'a
de pastrat a cetatei Aradului (Takarék pénz-
tár). —

Determinat:

Propunerea e prima si spre efep-
tuire se denumește d. Emanuil Misiciu
economul asociatiunei. —

210. A fost arestat cumca d. Georgiu
Stoicoviciu a strapus 10. declaratiuni sub-
scrise prin 10. enti cari se declarara a fi
membru ai asociatiunei pe 3. ani urmatori. —

Determinat:

E luat spre statul cunoscintiei. —

211. De óra-ce directiunea asociatiunei
in urm'a incredintarei sale din partea aduna-
rei generale:

are impoterire de a primi membri asocia-
ti

conform §§. 3. 4. a statutelor asociatiunei să decida și să-i dechiare de membri fapteci ai asociatiunei. —

Determinat:

Propunerea e primită, și se concredează notariului în contielegere cu esatoratul ca dechiaratiunile iniuriute să le confere cu catalógele și cu protocoalele asociatiunei, însemnând cări d'intra dechiarati sunt membri vechi? fiind acei ipso facto membri și mai de parte; cări sunt noi? ca directiunea în intielesul paragrafilor precitati să-i aléga și să-i dechiare de membri fapteci a-i asociatiunei.

212. D. Perceptor Dr. Atanasiu Sian doru aréta cumca Stefanu Siorbanu a solvit acum 22 fl. 50 cr. v. a. și ca membru fiind oblegat eu ofert anual de 15 fl. v. a. ce pe 3. ani a face o suma de 45 fl. v. a. pretinde cumca în ante de acésta ar fi mai solvit sum'a de 23 fl. v. a. și cu asta data ar fi depurat oblegamentul seu pe cei trei ani trecuti, despre ce inse d. Perceptor ne afandul inseris in protocolul perceptoral, nu scie nimica. —

Determinat:

Se incredintia domnului esaetor ca cu de-adinsul să cerce in protocolul capital, avend de a repartă despre cele aflate in privintia acésta in siedintia urmatore mai de curend. —

Conferat si autenticat prin

Ioane Goldisiu,
notariu interimal.

Publicare.

In urmarea determinatiunei siedintiei tinute prin direptiunea Asociatiunei romane de Arad pentru cultur'a poporului roman in 6/18 august 1866, nrul pres. 180 cu acésta se aduce la cunoștinția publică, cumca adunarea generală a acelei-a-si Asociatiuni se va tinen la Aradul vechiu, in 3/15 Octovre si in dilele urmatore, la care serbare națiunale, direptiunea in intielesul; șiui 10 al Statutelor Asociatiunei cu onore cuvenita chiama pre toti aceia, caror'a li jace la inima promovarea cultur'ei poporului roman.

Deodata sunt rogate töte on. redactiuni romane din Monarcia pentru bunavointia, de a aduce determinatiunea acésta si in jurnalele sale la cunoștinția publică.

Semnat in Arad 19 august c. nou 1866
Direptiunea Asociatiunei națiunale pentru cultur'a poporului roman.

Sigismund Popoviciu, m/p.

Direptore secund.

Ioane Goldisiu, m/p.

Notariu interimal.

Consemnarea ostasilor romani ucisi, raniti, și perduți pre campul de batalia de la medianopte.

(Continuare.)

Lupta de la Trautenau in 24 iunie 1866.

Lupta de la Königgrätz in 3 iulie 1866.

Delareg. de inf. arciducele Stefanur. 58.

Compania 10. Raniti: Alesa Copeiu, Filip Mangiucu.

Comp. 11. Raniti: Roman Beca, I. Ciucacu, Cusman Calinacu, Nicolae Pilipacu, Dumitru Sepeta, (pre cesti trei din urma noulor de botez i aréta că sunt romani, Red.).

Comp. 13. Raniti: Mihail Deputatu, Vasiliu Pilogaru, Paul Colțunu.

Comp. 14. Morti: Petru Ursulacu. — Greu raniti: Nicolae Velganu, T. Novacu. — Usior raniti: Nicolae Formosu, Ioan Macar, Nicolae Macar.

Comp. 15. Ranti: Petru Chindratu.

Comp. 16. Greu raniti: Vasiliu Cimbalista. — Usior raniti: Andrei Balaniciu, Ioan Roga.

Comp. 17. Greu raniti: Masim. Miculinu. — Usior raniti: Vasiliu Buracu.

Comp. 18. Morti: Iacob Zala. — Greu raniti: F. Cozacu, I. Naida.

Comp. 20. Raniti: Nicolae Botiureu, Gregor Duda, Andrei Carasiu, Daminic Rosu, Gregoriu Ursulacu.

Comp. 22. Greu raniti: F. Finiac, Dimitrie Nazarucu. — Usior raniti: I. Baran, Vasiliu Ciolanu.

Comp. 23. Raniti: Andrei Cozacu, Ioan Vasi, Nicolae Dorosu (Durutu? Red.), D. Romanu, Vasiliu Caciuba.

Comp. 24. Raniti: Isac Capitanu.

Lupta de la Hühnerwasser in 25 iunie 1855.

De la al 23. batalion de venatori.

Comp. 1. Morti: Ioan Basca, Ioan Bumbacu, Ioan Racu, Matia Pieu, Ioan Gidura.

Comp. 2. Mort: Ioan Mindacu. — Raniti: Georgiu Hudacu, Mihai Andrigașu, Demetru Gelebanu, Georgiu Hircala, Mihai Caila.

Comp. 3. Morti: Ioan Repcu, Georgiu Balantu, Mihaiu Gondasu. — Raniti: Pavel Vertesiu.

Comp. 5. Morti: Mihaiu Motul, Iosif Necudă. — Raniti: Martin Bundasiu.

Comp. 6. Raniti: Petru Cehanu, Georgiu Mitru, Iosif Haurosiu, Vasiliu Pazina, Pavel Simion, Vasiliu Poliacu, Bendula, Ioan Jasia.

Atacul de la Trautenau 27 iunie 1866.

De la batalionul de venatori 28.

Morti: Martin Belu, Antoniu Hanca.

Greu raniti: Nicolae Josifu, Toma Sian doru, Petru Fomete, Vasiliu Mitru Stefan, Ion Neamtiu, B. Pusdrea, Ion Gromesiu, Nicolae Berzanu, Ion Danciu, Avram Davidu, Manasie Dicoi, Ion Duda, Artimon Dumitru, Ion Fratila, Ion Juga, Achim Campianu, Ion Filipescu, Gavrila Nimisianu, Georgiu Bacu.

Usior raniti: Nicolae Tobiasiu, Petru Gherlise, Todor Radu, Ion Botisanu, Nicolae Nigră, B. Borbotoi, Martin Pop, Georgiu Fe coiu, Vasiliu Leluga, Zaharie Barbu, Nicolae Bratu, Alessandru Felea, Nicolae Lunca.

BUCOVINA.

De langa Suceava, in august.

(γ) De un temp in căce ne surprind foile vienene mai in fie-care di cate cu o scire nouă, pre cand noi, bantuiti de tot feliul de nevoi, abie le mai potem urmarii cu atentiunea cuvenita.

Asia cetiram prin un restimp despre un congres panslavuo-austrian, despre o constituie si impartire nouă a imperiului, si Domnul mai scie, de cate alte nouatati de soiul acost'a. Cam totodata cu aste impartersiri se ivi prin unele diuarie si o scire ce ne privesce nemidilicit. Ea ni spune in forma de orachi, că in urmarea constitutiunei celei noue staverite de congres, tierisior'a nostra se va anină de Galit'a.

La inceput creduram, că töte vorbele aceste ar fi numai neste basne, bunaora ca si cele despre navalirea principatenilor. Pe di ce merge vedem ince, că tem'a acésta o variéza in accord töte foile slavice; ba unele dintrense ni predic, că cu ocasiunea imortentarii nedependintii nostre politice si administrative, ni se va incuvintia a ne tiene totodata si cuventarea funebra.

Foile acelo ni tot vorbesc cate verdi si uscate despre principiu lor federal. Asia ni spun necontentit, că principiu federal — unicul de a scapă imperiul de urmarile cele nefavorabile ale resboielor de mai doundadi — atientesc mai antau la restatorirea drepturilor istorice ale tierilor, si apoi la respectarea naționalitatilor, cari, spre mai poterica lor aperare, se vor aduna in grupe. Ei bine: si noi nu dorim alt'a. Inse ore cugetat'au daii referitive macar cat de putien, daca principiu statut de densii se respectează cand vorbesc de aninarea Bucovinei de Galit'a? Acésta trebuie să o negăm cu total: ba chiar nu ne potem miră destul despre o nesciuntia atat de batoare la ochi.

Pentru prim'a afle dlor, că Bucovina a venit la Austria sub cuvent, că ar fi facut candva o parte intregitorie din Transilvania. Despre Galitia nu se amintiesce nemic in urcul de predare, ci intrun protocol spital se garantéza mai vertos dreptul de autonomia politica si administrativa. D'in templare, că s'a tienut Bucovina cand-va, nainte de 1848, de Galitia nu pot deduce dlor nemic'a, de ora-ce nu ne-a invins Galitiensii cu armee in mana si aninarea nostra de atunci a fost numai urmarea comoditati birocratice. Afle dlor mai incolo, că in Bucovina pe langa Polonii din locutieninit'a

tierii si Rutenii dintre Nistru si Prut se mai afla si Romani, poporul cel pamentén, pre care navalirile de la anii 1800 si pana chiar in diu'a de astazi inca nu l'a potut sterge de prefața pamentului.

Pre langa aceste trebuie să mai scie dlor, că nici un interes al tierii său al imperiului nu cere o astfelui de legatura nepotrivita si nenaturala.

Dniu refertiivi vor se in fine pre bine, că nici pro atunci, cand tiéra nostra zacea in catusicle cele grele ale birocratiei de nainte de 1848, noi n'am incetat a bate la Tronul Maj. Sale, pana in fine nu s'a indurat, a restatori nedependinti'a nostra politica si administrativa conform tratatului, in urmarea carui'a am venit la Austria.

Noi suntem incredintati pre deplin, că Maj. Sa pre bunul nostru Parinte nu va lasa in prad'a altei poporatiuni pre Romanii bucovineni, cari in credintia, sacrificie si devotatiune catra tron si imperiu inca nu s'a veduti intrecuti.

LITERARIU.

Problem'a ortografiei romane.

(Continuare.)

Si limbele cele mai culte — in frunte cu cea gréca vechia — au implit regul'a acéasta in modrul cel mai frumos. Grecii si au eseris töte sunetele (esceptiunea cu v (γ) abie merita amintire) care-si cu liter'a sa in töte schimbarile lor lexicale si gramaticale; fiecare sunet se oglindia in scris fidelmente prin liter'a sa. Asia nu scriugintile române literele latine: a ae au b bl br bs bt ch cl cs et ddc df dg dl dm dn dp dr ds dt dv e f fl gl i ie k l li lr m ml mt nb ng nl nm np nr ns o oe pl ps pt q rs se st tia tr u v x y, — si apoi se ceteșca altele, ce nu ar sta scris, ci scriu incesi literele corespondiatore sunetelor deriveate; Francii: ai e o s d ill iss it in g u mbl mbr nt in s au eu t ss str ir, sel. — Proventialii: ul s t pt lh iss ir, sel. — Portugalii: s ud lh s x it ut ut t nh in ge r mbr nd ss ce dr, sel. — Ispanii: au o e ie aj ul us s ud g j li ch t i h n in l ge ldr nd mbl mbr ndr rn u ue x ce zi z dr o, sel. — Italii: e o ut rr ss tt gli cchi sce ee ff gg ll mm nn pp vv ggh gi gge i mbr nt mb gn mp s u ie sce za p, sel. — Si precum au scris grecii töte sunetele literelor si ale celor preschimbate din cause fisiologice si estetice, adeca literele: β, γ, χ, φ, η, π, ο, μ, ρ; cand cadea vocal'a finala din pronuntia, nici nu o scria, er cand se 'ntelnă prin caderea ei cosunante neamice, grele de pronuntiat, cea anteia, carea eră mai nainte in intrul vorbei, cadea, si se pronuntia al'ta mai armonioare cu cea adou'a, — si se si scria liter'a nouă, a sunetului nou; de es. θ, φ, χ (din: κατά ὡ τι — καθάρω τι); Latinii au scris literale oglinditorie de sunetele, care se nascea din: a b d g n r u, sel. é nu pre aceste, si apoi se calculeze din istoria sunetelor, că ce trebuie cotit siintieles; tot asia italii, ispanii, germanii si ungurii; ar prisosi a se insiră aci töte; e destul a aminti, ca töte limbile aceste scriu — cu ceva-si exceptiuni nestriuctive — purure literale sunetelor, carele s'ar pronuntia in momentul respectiv, er nu ale acelor'a, care se pronuntia in alt stat al acelor'a vorbe, său care s'au pronuntiat mai nainte cu sute si mii de ani; căci a cesta nu e in scopul scrisului.

Sa vedem acum, cum stăm noi cu scriintia nostra; să esaminăm mai de aproape causele, pentru care nu poate trăi limb'a nostra sub "sistemele ortografice," care s'au nesuit să o conduca pana acum, si cere alt'a, o sistema buna, corespondiatore tuturor cerintelor, caror'e de corespuns. In privire acese inca voi remané fidel propusului meu de mai sus: nu voi crută, peste adever, vétr'a propria din iubire ratacita si perichiosa, nu voi lovî vétr'a straine din contrarietate eredita si asisdere perichiosa; ci voi privi töte din punct de vedere neutral-firesc.

Etimologistii urmează in principiu mai ales două gramaticice, dintre carele un'a (T. C.) dice in privintia ortografiei urmatorele: (radicate töte pe scopul unatati).

"a) Fia care sunet elementariu primitiv a se serie cu liter'a respundiatore in alfabetul latin." — De nu tieni dara in minte pentru töta clipita, că dintr sunetele, care vrei să le impartesci cu altii prin scris, ca-

rele e „elementariu primitiv," nu poti serie bine; trebuie să cunoști istoria derivatiunii sunetelor romane din statul lor vechiu si din alte limbe; dar apoi fiind că limb'a si in timpurile vechi a fost sub schimbatiuni, nici aceea nu poti afla, ca ore pre care sunet in care faza a schimbatiunii sale să-l poti privi de „elementariu primitiv" pentru limb'a nostra de acum? de es. i s'a schimbat adeseori, si in statul vechiu al limbei, din e si d'in ei, e d'in i si d'in u, u d'in o si d'in i; si asiā mai departe si cosunantele. Acesta greutate nenvingivera, acesta nesiguranta, aori nepotintia, in redimatul pre istoria sunetelor a causat, de in scrierile cu „ortogr. etim." se afla atate rataciri, si atata feluri in tratatul sunetelor, prin urmare togmai departand-se de unatatea oftata, suporand pre romanul inzastrat cu sentiu estetic, cu sentiu pentru regularitate, coreptia, ca cu o inghimpare vatematice. — Mai departe:

b) Sunetele deriveate, in cat nu au litera respundiatore in alfabetul latin a se serie cu liter'a respundiatore sunetului primitiv, de unde se deriva." — Fiind si radacinele vorbelor romane elatinante, e nepotintia togmai pentru filologii insii a infaptui regul'a acésta fara arbitrarisme; dar apoi nefilologii cum să poată cunoșce derivatiunea tuturor sunetelor limbei? D'in nepotintia acésta au rezultat divergintele numerose intre scrierile cu „ortogr. etim." cum nu? cand insii autorii regulelor nu s'au potut padî de casuri, unde au scris incontr'a derivatiunii, er aori si aceea-si vorba o au scris intr'un loc dupa regul'a statorita in altul incontr'a aceleia-si... Si unatatea se tot departă.

(Va urmă.)

VARIETATI.

= In ministeriu de resboiu a emis demandatiune ca fie care oficieru să scie limb'a ostasilor subordinati lui.

= Dat statistic. „Pesti Hirnök" din 17 aug. dice că Romanii din Ungaria si Transilvania sunt cam dăue milioane. Noi scim că numerul magiarilor aréta multi in tipuri multe, unii i dic 4 milioane, altii 5, 6, 7, — Kossuth — scia chiar de 15 milioane de magari. Deci să asemână mai ales datul lui „P. H." cu altul din statistic'a baronului Czoernig, dupa aretarea acestuia sunt in armata imperiale magari 70.500, — era romani 47.500 de voinici. Unde e proporțiune? Magarii deci vor trebui să recunoscă că națiunea lor totusi nu e tare mare, si că la armata nu pot dă proportional ce in proporțiune lu dăi romani.

= In Messico. Intre amata imperatie messicane află că a avangiat dl. Dr. Ioan Arseniu la capitan ca supr'a medic, capetand totodata si ordinul de „Quadelupe," era dl Mihai Calmuzchi a avangiat la locutieninte cl. I.

= Dionisius Pascutiu cunoscutul filolog, notariul Asoc. rom. de'n Arad, fece consu'a avocatiale cu resultate pre bune.

= Necrolog. Moise Pangă dir. scolei normale a desfintatului reg. romanesc I de marginile, din Orlat, a reposat in 3/15 aug. avend etate de 63 de ani. Densul portă deneratoria cea grea de docinte 42 de ani. Fie-i tinerin'a usioră!

(T. Rom.)

= Subiecte romane la novele straine. Diariul nemtesc „Presse" in suplementa inceput o novela cu titlu „Anitia," töte se petrec in Cismigiu Bucurescilor. „P. L." are descriere interesanta in foisiura despre scaldele lui Ercule, vine si la poporul roman, tieranul de astazi dice „eu sum roman" cu superbi'a stramosului seu „civis romanus sum." . . .

= Provocatiune. P. T. Domni membri ai Asociatiunei transilvane romane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului roman, sunt rogati ca venind la adunare la Alba Julia să caute respectivele bilete de buna primire la cas'a pretoriala nr. 1. catul teraneu. — De la comitetul de buna primire. Aug. de Pappu presedinte.

= Arrestati vienesi pentru detorii s'au valetat că localitatea li e și pre nesanatosă si murdalita. D'in partea comisiunei respective s'a decis repararea localitatii.

Viena, 23 august. D'in bursa de séra de la 22. I. c: notam următoare cursuri Imprumutele de stat cu 5% 54.—, — 54.25. Oblig. de narci pament 5%, ung. 65.50, — 66.50; transilv. 62.50—63.50; Ban. temes. 63.—, 64.—